

УДК 929.5 В.Сенютович-Бережний

Олександр МАЗЕПА

(Здолбунів)

ГЕНЕАЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В'ЯЧЕСЛАВА СЕНЮТОВИЧА-БЕРЕЖНОГО

Протягом 1950-х – середини 1970-х рр. геральдичними та генеалогічними дослідженнями в діаспорі активно займалися О. Оглоблин та В. Сенютович-Бережний. Найбільш вивченим сьогодні є доробок О. Оглоблина, про що свідчить поява низки статей та публікацій в Україні, в яких містилися нові оцінки його наукової спадщини¹. До вивчення постаті В. Сенютовича-Бережного в сучасній українській історичній науці вперше звернувся О. Купчинський, який подав біографію та бібліографію праць дослідника².

Дана стаття присвячена життю та науковій діяльності В. Сенютовича-Бережного, зокрема було проаналізовано низку його генеалогічних публікацій, що з'явилися на сторінках періодичних видань української діаспори протягом 1946–1971 рр.

Народився вчений 15 червня 1902 р. в поміщицькій сім'ї юриста-консультанта Полтавського губернського земства в с. Токарі Лохвицького повіту. В 1919 р. закінчив Полтавську гімназію. Протягом 1919–1920 рр. воював у Добровольчій Армії проти більшовиків. В 1920 р. емігрував до Сербії, вступив до Белградського університету, в якому вивчав гуманітарні науки на історико-літературному факультеті. Після закінчення університету працював у банку. Під час Другої світової війни (1939–1941) воював в лавах югославської армії. Потрапивши в полон, в кінці 1941 р. був вивезений до Німеччини, де працював на примусових роботах. В 1945 р. після перенесення діяльності Українського Вільного Університету до Мюнхена, записався студентом на факультет української історії. В 1947 р. успішно захистив докторську дисертацію. Продовжив свою роботу асистентом на кафедрі історії України під керівництвом Н. Полонської-Василенко, де викладав курси з української геральдики та генеалогії³. В 1948 р. переїхав з Мюнхена до Парижа, де став урядовцем Української Апостольської візитатури та архіваріусом у Школі східних мов. Цей період був позначений пошуком архівних матеріалів до генеалогії шляхетських родів. В 1952 р. покинувши Францію, разом з дружиною емігрував до США, де продовжив свою плідну науково-дослідницьку діяльність.

З-під пера В. Сенютовича-Бережного з'явилось чимало праць про українські визначні роди. Сферу наукових зацікавлень вченого складала генеалогічні і геральдичні дослідження відомих козацьких та гетьманських родів (Хмельницьких, Орликів, Виговських і Апостолів), відомих представників української культури. Особлива увага була присвячена дослідженню родової геральдики волинської шляхти. Більшість праць вченого розкидані по різних виданнях (загальна кількість перевищує більше 100), які на сьогодні мають вагоме значення. Це саме підкреслив у своїй статті О. Купчинський, зазначивши, що мало говорити про В. Сенютовича-Бережного, обмежуючись тільки його дослідженнями з спеціальних історичних дисциплін. Він автор праць, які порушують загальноісторичну проблематику (праці, присвячені шляхті України, Люблінській унії і Переяславській угоді)⁴.

В. Сенютович-Бережний був активним членом українських наукових установ: УРУ, УГГТ та НТШ. Протягом 1954–1963 рр. він став членом “Русского Историко-Генеалогического Общества”, де протягом 1960–1962 рр. був редактором журналу “Новик”⁵. Відзначимо, що В. Сенютович-Бережний був першим доктором родознавства, отримав науковий ступінь в 1947 р. і викладав спеціальні курси з української геральдики та генеалогії в УРУ протягом двох семестрів. Монографія В. Сенютовича-Бережного “Шляхта землі Волинської та її участь у історичнім та культурнім житті Волині” до сьогодні залишається неопублікованою. Однак частину матеріалів з монографії В. Сенютовичу-Бережному вдалося оприлюднити на сторінках часопису “Рід та Знамено” у вигляді науково-популярних студій та розвідок. Варто зазначити, що часопис “Рід та Знамено” став єдиним друкованим органом Інституту Родознавства та Знаменознавства, який діяв в складі Української

родовідної установи. Видавався часопис у Франкфурті-на-Майні протягом 1947–1948 рр. циклоstileвим друком. Поява цього видання в значній мірі сприяла розвитку геральдико-генеалогічних досліджень, незважаючи на складні повоєнні умови життя в DP-таборах. Серед наукових співробітників інституту найбільш активними були фахівці геральдики та генеалогії – М. Битинський, М. Міллер, В. Сенютович-Бережний та О. Оглоблин.

Серед персональних досліджень, вміщених в часописі “Рід та Знамено”, слід відзначити публікацію В. Сенютовича-Бережного, присвячену Б. Папроцькому (1543–1614). Вперше в українській історичній науці дослідник проаналізував життя та діяльність відомого польського історика, хроніста та генеалoga, відзначив його доробок в галузі геральдики. Б. Папроцький був автором книги “Герби польського лицарства”, в якій залишив низку повідомлень про герби старовинних родів, в тому числі і українських. Вчений зазначив, що постать Папроцького є цікавою для нас не тільки тому, що “... він розміщував в своїх працях родо-знаменознавчі відомості про наші роди, а тому, що він був нашим щирим приятелем і не боявся відверто про це казати полякам, підкреслюючи негативні риси польської шляхти”. В. Сенютович-Бережний проаналізував праці Б. Папроцького, відзначивши, що вони служать стимулом для подальших досліджень генеалогії та родової геральдики Волині⁶.

Займаючись дослідженням історії волинської шляхти, генеалогії окремих видатних родів, вчений підготував низку статей та доповідей, значна частина яких зберігається в архіві УГГТ⁷. В своїх працях В. Сенютович-Бережний послуговувався величезною кількістю джерел, що містять інформацію генеалогічного змісту, зокрема подав низку відомостей про походження окремих родів, сімей, осіб, їхні родинні зв'язки, а також соціальний статус та власність. Досліджуючи окремі аспекти історії волинської шляхти, В. Сенютович-Бережний звернув увагу на особливості формування шляхетського стану в даному регіоні. При цьому вчений послуговувався документальними матеріалами Архіву Південно-Західної Росії та Литовської метрики. Дослідник наголосив, що для української історії надзвичайно важливе значення має комплекс Коронної метрики, складовою частиною якого є Руська (Волинська) метрика. Загалом історичний шлях Волинської землі лежав осторонь від решти територій, які входили до складу Галицько-Волинської держави, тому шляхетський прошарок на Волині сформувався з бояр-зем'ян. В. Сенютович-Бережний обґрунтував необхідність проведення подальших досліджень, які б дозволили висвітлити всі аспекти історії діяльності шляхетського стану, а також висвітлити генеалогію окремих видатних родів Волині XV–XVII ст.⁸

Волинезнавча та генеалогічна тематика праць В. Сенютовича-Бережного була представлена кількома ґрунтовними розвідками. Спроба висвітлити походження Федька Несвіцького була зроблена дослідником в спеціальній студії⁹. Варто відзначити, що дискусія навколо цього питання переросла у своєрідну “генеалогічну війну”, яка розпочалася у першій третині XX ст. і триває досі, оскільки було висловлено низку версій, в більшості помилкових, які так і не допомогли наблизитися до її остаточного вирішення. На думку В. Сенютовича-Бережного, суперечливий характер джерел XIV – першої половини XV ст. не дозволяє остаточно розв'язати загадку походження самого князя Федора. Більшість авторів ототожнювали Федора Несвіцького з Федором Корибутовичем. Проаналізувавши аргументи всіх дослідників, які займалися генеалогією роду Несвіцьких, В. Сенютович-Бережний підкреслив, що більшість з них намагалися не тільки встановити факт походження, а й знайти зв'язок могутніх князівських відгалужень (Збараських, Вишневецьких, Порицьких і Воронєцьких) із родом Рюриковичів, що фактично стверджувало безперервність династичної традиції. Вчений використав відомості з польських гербовників Окозького, Несецького, Папроцького та хроніки Стрийковського. Особливу увагу він звернув на праці Ю. Пузини та Ю. Вольфа. На думку В. Сенютовича-Бережного, Ю. Пузина намагався довести тотожність князів Івана і Федора Несвіцьких з Іваном і Федором Корибутовичами, однак мав рацію Ю. Вольф, який розглядав окремо Федька Несвіцького і Федора Корибутовича, та не відкидав можливості походження князівських родин Збараських, Вишневецьких, Порицьких і Воронєцьких від Федора Корибутовича. Погляди Ю. Пузини усталилися в польській історіографії, однак вчений піддав їх сумніву і наголосив на тому, проблема походження князя Федька Несвіцького залишилася дискусійною і потребувала подальших ґрунтовних студій. На жаль, суперечливий характер джерел XIV – першої половини XV ст. не дозволяє в повній мірі з'ясувати походження князя Федора, яка досі залишається актуальним питанням української історичної науки¹⁰.

До генеалогічних зацікавлень В. Сенютовича-Бережного потрапив шляхетний рід Гулевичів, один із старовинних українських православних магнатських родів Волині початку XVI ст. Найвідомішою представницею роду Гулевичів була Єлизавета (Гельжбета), що ввійшла до історії як Галшка Гулевичівна – одна із засновниць Київського братства. Дослідник висвітлив історію її роду, який дуже стрімко розрісся на Волині і мав шістнадцять відгалужень. На основі документів “Архіву Південно-Західної Росії” В. Сенютович-Бережний подав докладні відомості про представників Воютинської гілки Гулевичів, що посідали різні уряди на Волині та в Речі Посполитій: від писарів гродських і земських до старост і каштелянів. Особливу увагу вчений зосередив на висвітленні життя та діяльності Галшки¹¹.

Під пером В. Сенютовича-Бережного вперше об’єктом генеалогічних досліджень в українській історичній науці став рід Гоголів¹². Відомо, що Гоголі були старовинним шляхетсько-козацьким родом, який з давніх часів проживав в Україні. В. Сенютович-Бережний відзначив, що одним з яскравих представників роду був Євстафій (Остап) Гоголь, який входив до козацької старшини Війська Запорозького за гетьманування Богдана Хмельницького та його наступників. Саме цей волинський шляхтич вважався родоначальником, від якого вели своє походження полтавські Гоголі. Однак про волинську гілку роду Гоголів, на думку дослідника, не було докладних відомостей. Вчений віднайшов в Никоновському літописі документальну згадку про рід Гоголів на Волині, датовану ще 1405 р. Найстаршим в роді і документально вперше засвідченим був володимирський єпископ Іван (Йосип) Гоголь. В. Сенютович-Бережний намагався знайти відомості про рід в гербовнику Несецького та списку шляхти землі Волинської (1528), однак пошуки були безрезультатними. Цікаві відомості про Гоголів на Волині В. Сенютович-Бережний знайшов при опрацюванні “Активів Віленської Археографічної Комісії” (1865–1915). На основі знайдених матеріалів, автору вдалося глибше вивчити волинську гілку Гоголів, представники якої згадуються як служителі церковного сану. Дослідником було подано генеалогічні розписи багатьох представників роду Гоголів на Волині, від яких відокремилася полтавська гілка. Звернемо увагу на той факт, що рід Гоголів на Правобережжі не припинився. В гербовниках польських геральдистів А. Бонецького і С. Уруського В. Сенютович-Бережний знайшов згадки про останніх представників волинських Гоголів: зокрема про Ігнація Гоголя, що в 1830 р. був полковим старшиною. Відзначимо, що на основі вищезазначених відомостей, віднайдених В. Сенютовичем-Бережним, вперше вдалося вибудувати цілісну висхідну лінію роду волинських Гоголів. Пізніше проблемою предків Миколи Гоголя докладніше займався О. Оглоблин, який теж підтримував думку про споріднення полтавських Гоголів-Яновських з волинськими. На думку О. Оглоблина, полтавські (лубенські) Яновські могли поріднитися з волинськими Гоголями в кінці XVII ст. шляхом шлюбу¹³.

В. Сенютович-Бережний також займався дослідженням генеалогії відомих козацьких та гетьманських родин, зокрема роду Хмельницьких. В них автор заперечив гіпотези інших дослідників про міщанське походження Б. Хмельницького¹⁴. Генеалогія Хмельницьких була наріжним каменем серед родоводів української козацької старшини, тому до своїх статей вчений залучив широке коло генеалогічних і геральдичних відомостей.

В. Сенютович-Бережний один із перших дослідників, котрий подав докладні відомості про походження П. Орлика. Вчений наголосив на тому, що давня історія родини Орликів була відома з генеалогічної довідки, укладеної сином гетьмана, генералом французької армії Григором Орликом. Багато відомостей було в “Діярії”, де П. Орлик занотував про своє шляхетне походження. Залучивши відомості з польських гербовників, В. Сенютович-Бережний висвітлив історію родоводу Орликів. Поміж тим дослідник звернув увагу на існування декількох гербів гетьмана (“Новина” та “Остоя”). На його думку, родинним гербом був “Новина”, а сам П. Орлик належав до чеської знаті, яка пізніше розділилася на дві гілки, одна з яких емігрувала до Польщі, і від якої виводив своє коріння український гетьман¹⁵.

Генеалогії відомого українського гетьмана І. Мазепи дослідник присвятив спеціальну розвідку. В. Сенютович-Бережний наголосив на тому, що більшість істориків та науковців не мали одностайних даних стосовно походження роду Мазеп-Калєдинських. Проблемним лишалося питання про шляхи набуття герба “Курч” предками гетьмана – білоцерківськими боярами Мазепами-Калєдинськими.

Це питання він спробував висвітлити в розвідці “Герб і рід Гетьмана Івана Мазепи”. Існувала версія про спорідненість роду Мазеп і відомого українського князівського роду Курцевичів (нащадків литовського князя Коріата Гедиміновича), яку підтримував український родознавець Ян Токаржевський-Карашевич. Ґрунтувалася вона здебільшого на тому факті, що Мазепи і Курцевичі користувалися фактично однаковим гербом “Курч” (на червоному тлі срібний перехрещений посередині вилоподібний хрест, що стоїть на бруску із зігнутими догори кінцями, з правого боку від нього – зірка, ліворуч – півмісяць, повернутий праворуч). Однак, на думку В. Сенютовича-Бережного, не було переконливих джерельних даних, щоб беззастережливо прийняти цю версію з огляду на повну відсутність будь-яких згадок про князівський титул Мазеп в другій пол. XVI – першій пол. XVII ст. Вчений запропонував власні варіанти набуття герба Курч Мазепами: 1) Мазепи мали родинні зв’язки з князями Курцевичами і були прийняті останніми до свого герба (зокрема це, на думку дослідника, було найбільш ймовірним); 2) Мазепи були слугами князів Курцевичів і з часом почали використовувати їхній герб. В Сенютович-Бережний подав низку докладних відомостей про представників роду¹⁶. Варто зазначити, що сьогодні серед великої кількості літератури про гетьмана І. Мазепу не так багато праць присвячено дослідженню генеалогії його роду. До сьогодні більшість істориків схиляється до думки, що І. Мазепа був шляхетського роду і мав споріднення з родом Курцевичів¹⁷.

Активну участь В. Сенютович-Бережний брав в діяльності Українського генеалогічного і геральдичного товариства, яке було засноване в 1963 р. (США). Завдяки постійній матеріальній та фінансовій підтримці дослідника було створено Архів УГГТ, в якому на сьогодні зберігається величезна кількість матеріалів з української генеалогії. Варто відзначити, що В. Сенютович-Бережний постійно надавав допомогу в пошуку генеалогічних публікацій при підготовці “Бібліографічного показника”, який було опубліковано в 1969–1971 рр. у восьми виданнях “Записок УГГТ”. В. Сенютович-Бережний навіть відзначив Р. Климкевичу, що “... не можна брати під увагу лише авторів українців. Багато писали польські історики, до нас приязно наставлені, як Яблоновський, Галецький та ін. Їх не можна обминати, а можна виділити в окремий відділ... видати такий список абсолютно необхідно, бо це фундамент для праці молодшим дослідникам”¹⁸.

Оскільки УГГТ активно співпрацювало з УІТ, то протягом 1964–1972 рр. на сторінках журналу “Український історик” функціонувала спеціальна рубрика, присвячена українській геральдиці та генеалогії. Завдяки підтримці Л. Винара та Р. Климкевича В. Сенютович-Бережний в 1968–1969 рр. опублікував на сторінках журналу кілька досліджень, присвячених родинним зв’язкам князів Острозьких з Несвізькими, генеалогії роду Виговських, життю та діяльності козацького ватажка Остафія Дашковича.

Одним із спеціальних досліджень вченого є історико-родовідна розвідка “Рід і родина Виговських”. Автор відзначив, що історія цього великого роду була недостатньо досліджена, хоч і було відомо, що він був відгалуженням роду Лучичів. На підставі широкого кола джерел автором було подано генеалогічні розписи всіх відомих представників роду Виговських: Івана, Данила, Костянтина та Федора Виговських¹⁹. У світлі сучасних генеалогічних досліджень Н. Яковенко та В. Кривошеї пов’язання Виговських з Глинськими навряд чи мало під собою реальний ґрунт²⁰. В. Сенютович-Бережний в цілому теж притримувався цієї позиції. Дослідник припускав, що протопластом Виговських міг бути хтось з вихідців з орди, який прибув в Україну в часи київського князя Володимира Ольгердовича або великого князя литовського Вітовта. Родовим гербом Виговських, на думку вченого, був досить поширений в Речі Посполитій і зокрема в Україні герб “Абданк”, який було доповнено за заслуги І. Виговського як гетьмана. Сучасні українські дослідники піддали сумніву цю версію. Зокрема, І. Сварник вважав, що це міг бути герб “Сирокомля”, подібний до “Абданка”. О. Однороженко вважав, що насправді герб Виговських руського походження і має вигляд поєднаних між собою літер Т і W. В цілому, праця В. Сенютовича-Бережного стала першим спеціальним дослідженням генеалогії роду Виговських, адже на основі широкого кола джерел, в тому числі й архівних, було подано родовід гетьмана, висвітлено життєвий шлях його родичів, переглянуто оцінки польських дослідників.

Великий інтерес вчений проявив до Волині, де були родинні гнізда багатьох князівських родин. У спеціальному дослідженні В. Сенютович-Бережний торкнувся висвітлення родинних зв’язків князів

Острозьких з Несвіцькими. Вчений відзначив, що походження Несвіцьких є одним з найгостріших питань, які знала історико-генеалогічна наука про князівські роди Великого князівства Литовського. Однак про родинні зв'язки двох князівських родів стало відомо на основі багатьох згадок в гербовниках польських геральдистів. В. Сенютович-Бережний зазначив, що саме після смерті князя Семена Несвіцького і княгині Марії Ровенської, їх онука Анна-Тетяна отримала у спадок всі родинні маєтки, які разом із замками в Рівному, Козлині і Колодному внесла до статків князів Острозьких²¹.

В. Сенютович-Бережний був одним з перших дослідників, який займався вивченням генеалогії відомого військового діяча Остафія Дашковича (Дашкевича) (1455–1535)²². На основі документів Литовської Метрики, дослідник зазначив, що Остап Дашкевич походив з давнього зем'янського роду Брацлавщини. Детально подавши генеалогічні розписи роду Дашкевичів (на думку вченого – український князівський і козацький рід, гілка князів Глинських), вчений висвітлює історію військових походів та перемог одного з найвизначніших представників цього роду. В. Сенютович-Бережний звернув увагу на те, що козацький ватажок належав до тієї гілки роду Дашкевичів, яка користувалася старовинним польським гербом “Леліва”. Однак за особисті військові заслуги Остап Дашкевич отримав власний герб, що являв собою відміну родового герба “Леліва” під назвою “Дашкович” (на лазуровому полі щита золотий півмісяць рогами догори, над ним золота шестипроменева зірка, а над зіркою – срібне вістря стріли).

Вчений детально реконструював життя та діяльність відомого ватажка козацьких загонів, відзначив його особисті якості як організатора. Відомо, що постать О. Дашкевича цікавила багатьох польських дослідників. У працях польських авторів досліджується життєвий шлях та діяльність О. Дашкевича, зокрема його боротьба проти татар та організація ним оборони південних рубежів українських земель, участь в політичному житті Великого Князівства Литовського. В. Сенютович-Бережний, який був ознайомлений з доробком польських дослідників, аналізував їх думки та твердження при розгляді проблеми такого складного явища як походження українського козацтва та початкових етапів його історії.

Отже, науково-дослідницька діяльність В. Сенютовича-Бережного торкнулася висвітлення багатьох питань української історії: родової геральдики волинської шляхти, гетьманських родів, генеалогії відомих представників культури та мистецтва, що в цілому сприяло популяризації гербознавства і родознавства в середовищі української громади. Дослідник використовував солідну джерельну базу при написанні історико-генеалогічних нарисів, при цьому інтерпретація зібраного матеріалу дозволяла йому зробити чіткі і обережні висновки, які не втратили актуальності і до сьогодні.

Примітки:

¹ *Верба І.* Публікації Олександра Оглоблина на сторінках “Українського історика” // Український історик. – 1993. – Ч. 1–4. – С. 98–102; *Ясь О.* Генеалогічна ідея в науковій творчості і методології О. Оглоблина // Спеціальні історичні дисципліни. – 2000. – № 4. – С. 146–158; *Лобко Н.* Внесок Олександра Оглоблина у розвиток української генеалогії // Український історик. – 2010. – Ч. 1–4. – С. 219–229.

² *Купчинський О.* В'ячеслав Сенютович-Бережний – історик, дослідник допоміжних (спеціальних) історичних дисциплін. Матеріали до бібліографії праць // Записки Наукового товариства ім. Шевченка. – 2000. – Т. ССXL. – С. 659–664.

³ Архів УГГТ (архів Р. Климкевича). – Спр. В. Сенютович-Бережний. Автобіографія, 5 арк.

⁴ *Купчинський О.* В'ячеслав Сенютович-Бережний... – С. 660.

⁵ Архів УГГТ (архів Р. Климкевича). – Спр. В. Сенютович-Бережний. Лист В. Сенютовича-Бережного до Р. Климкевича від 23 грудня 1965 р., 2 арк.

⁶ *Сенютович-Бережний В.* Бартош Папроцький // Рід та Знамено. – 1947. – Зшиток 4. – С. 28–30.

⁷ Архів УГГТ (архів Р. Климкевича). – Спр. Праці В. Сенютовича-Бережного, 146 арк.

⁸ *Сенютович-Бережний В.* Витворення шляхти землі Волинської та її привілеї // Записки Наукового товариства ім. Шевченка. – 1952. – Ч. 8. – 10 с.

⁹ *Його ж.* Історичне місце князя Федька Несвіцького // Літопис Волині. – 1958. – С. 31–46.

¹⁰ *Папа І.* Загадка походження князя Федька Несвіцького: давні та новітні дискусії // Вісник Львівського університету. – 2011. – Вип. 46. – С. 42–64; *Келембет С.* Князі Несвізькі, Збараські та Вишневецькі – Гедиміновичі чи ні // Культура народів Причорномор'я. – 2009. – № 162. – С. 111–118.

- ¹¹ Сенютович-Бережний В. Галшка Гулевич та її рід // Віра й культура. – 1954. – Ч. 2 (14). – С. 17–19.
- ¹² Його ж. Рід Гоголів на Волині // Літопис Волині. – 1953. – Т. 1. – С. 37–47.
- ¹³ Оглоблин О. Проблема предків Миколи Гоголя // Український історик. – 1967. – Ч. 3–4. – С. 78–94.
- ¹⁴ Сенютович-Бережний В. Походження Богдана Хмельницького // Віра й культура. – 1955. – Ч. 6 (18). – С. 22–24; Його ж. Родина Хмельницьких // Віра й культура. – 1955. – Ч. 10. – С. 13–16.
- ¹⁵ Його ж. До родоводу Орликів // Віра і культура. – 1954. – Ч. 11. – С. 11–14.
- ¹⁶ Його ж. Рід і герб гетьмана Мазепи // Америка. – 1956. – Ч. 14–15. – С. 2–4.
- ¹⁷ Лобко Н. До питання про соціальне походження Івана Мазепи // Актуальні питання історії та культури. – 2009. – С. 83–85.
- ¹⁸ Архів УГГТ (архів Р. Климкевича). – Спр. В. Сенютович-Бережний. Лист В. Сенютовича-Бережного до Р. Климкевича від 2 квітня 1964 року, 2 арк.
- ¹⁹ Сенютович-Бережний В. Рід і родина Виговських // Український історик. – 1970. – Ч. 1–3 (25–27). – С. 149–168.
- ²⁰ Кривошея В. Козацька еліта Гетьманщини. – К., 2008. – 452 с.; Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV до XVII ст. (Волинь і Центральна Україна) – К., 1993. – 416 с.
- ²¹ Сенютович-Бережний В. Родинні зв'язки князів Несвіцьких з князями Острозькими // Український історик. – 1968. – Ч. 1–4 (17–20). – С. 124–127.
- ²² Його ж. Остап Дашкович (Дашкевич) – вождь козацький // Український історик. – 1969. – Ч. 1–3 (21–23). – С. 118–126.

* * *

Олександр Мазепа (Здолбунів): Генеалогічні дослідження В'ячеслава Сенютовича-Бережного

У статті висвітлено життєвий та творчий шлях українського дослідника геральдики та генеалогії В. Сенютовича-Бережного (1902–1992). Проаналізовано низку його генеалогічних публікацій на сторінках періодичних видань діаспори протягом 1946–1972 рр.

Ключові слова: В. Сенютович-Бережний, геральдика, генеалогія, діаспора, часопис “Рід та Знамено”, Українська родовідна установа, Українське генеалогічне та геральдичне товариство, “Український історик”.

* * *

Oleksandr Mazepa (Zdolbuniv): Genealogical Researches of Vyacheslav Senyutovych-Berezhnyi

The article attempts to study the life and activity of Ukrainian heraldry and genealogy researcher Vyacheslav Senyutovych-Berezhnyi (1902–1992). Analyzed a number of his genealogical publications in periodical journals of diaspora during 1946–1972.

Key words: V. Senyutovych-Berezhnyi, heraldry, genealogy, diaspora, “Gender and Sign”, Ukrainian Genealogical and Heraldry Society, “The Ukrainian Historian”.